

Kuidas Sauga valla elanikud on 20 aasta jooksul oma esinduskogu valinud

1991. aasta 24. oktoobri pärastlõunal anti külmas vihmasajus piduliku tseremoonia saatel Sauga vallale üle omavalitsuse staatust kinnitav tunnistus, mis kandis Eesti Vabariigi Ülemnõukogu esimehe Arnold Rüütli allkirja. Sellega kaasnes ka kingitus maavalitsuselt - personaalarvuti. (PP arhiiv 19. nov 1991 - Ilmar Möis, Ristsed külmas vihmasajus)

Esimese vallavolikogu ülesannetes asusid 1989. aastal valitud 11 külanõukogu saadikut, kelle volituste aeg kestis 16. oktoobrini 1993. Volikogu esimees oli Margus Murulauk, kes tolaeagse seaduse järgi oli ühtlasi ka vallavanem.

2. juunil 1993. a võeti riigikogus vastu Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus, mis ütleb, et Kohalik omavalitsus on põhiseaduses sätestatud omavalitsusüksuse - valla või linna - demokraatlikult moodustatud võimuorganite õigus, võime ja kohustus seaduste alusel iseseisvalt korraldada ja juhtida kohaliku elu, lähtudes valla- või linnaelanike õigustatud vajadustest ja vabast ning arvestades valla või linna arengu iseärasusi.

17. oktoobril 1993. a olid taasisevumisaja esimesed kohaliku omavalitsuse valimised (Sauga vallaelanike valimisaktiivsus 53,9%). 27 ülesseatud kandidaadi hulgas valiti 11 volikogu liiget. Kandidaadid esindasid 4 valimisliitu (Põllumees, Taaralased, Avatud Pulli Muinsusala Fond ja Ühendus), nimekirjas oli ka 2 üksikkandidaati. Võidukas oli VL Põllumees, kes sai volikogus 5 kohta, VL Taaralased jäi 3 kohaga teiseks, VL Avatud Pulli Muinsusala Fond sai volikogus 2 ning VL Ühendus 1 koha. Volikogu esimeheks valiti Mihkel Järve (VL Põllumees).

20. oktoober 1996. a. Valimisõiguslikest vallaelanikest käis valimas 49%. Valitava volikogu liikmete arvuku oli nüüdseks määratud 13. Kandidaate jäi aga vähem kui eelmistel valimistel - ainult 22 - ja võitlus käis ainult kahe nimekirja vahel. Võidukas oli VL Põllumees nimekirja, kes sai volikogus 11 kohta ja Eesti Rahvuslik Erakond 2 kohta. Volikogu esimeheks sai teistkordselt Mihkel Järve (VL Põllumees).

17. oktoober 1999. a. Valimas käis 46% valimisõigusiga vallaelanikest. Kandidaate jäi aga vähem kui eelmistel valimistel - ainult 22 - ja võitlus käis ainult kahe nimekirja vahel. Võidukas oli VL Põllumees nimekirja, kes sai volikogus 11 kohta ja Eesti Rahvuslik Erakond 2 kohta. Volikogu esimeheks sai teistkordselt Mihkel Järve (VL Põllumees).

20. oktoober 2002. a. Valimisaktiivsus oli 44,4%. Kandi-

Sauga Vallavolikogu esimese koosseis: I rida (vasakult) Laine Männiste, Anne Aasamägi, Meeli Vunk, Reet Lippmaa II rida (vasakult) Mihkel Järve, Heino Lensment, Villem Raidmets, Malle Lindt, Tiitu Kaasik Puuduvad Heino Andla ja Margus Murulauk

daatide üldarv oli nüüd 53, kes esindasid kolme erakonda ja üht valimisliitu. Rahvaliidu nimekirjast valiti volikogusse 6 kandidaati, VL Viljaveski oli esindatud volikogus 5 ning Keskerakond 2 mandaadiga, Sotsiaaldemokraatlik Tööpartei volikogus kohta ei saanud. Volikogu esimeheks sai kuni vallavanemaks valimiseni Meelis Tomberg (VL Viljaveski). 18. veebruaril 2003 valiti volikogu esimeheks Raivo Kukk (Keskerakond).

16. oktoober 2005. a. Valimas käis 44% elanikest. Volikogusse kandideeris 64 vallakodanikku, kes esindasid 2 erakonda ja 1 valimisliitu. Volikokku sai Rah-

lavanemaks alates 1. septembrist 2011, siis sai volikogu esimeheks Vello Tiidermann (VL Koduvald).

Kes on olnud rahva esindajad Sauga vallavolikogu 7 koosseisu vältel

Kõikide valimisperioodide loike on volikogu liikmeks olnud kokku 50 vallakodanikku.

Ühel valimisperioodil on volikogu liikmeks olnud 27 inimest: Anne Aasamägi, Heino Andla, Heino Lensment, Margus Murulauk, Meeli Vunk, Ain Küllumets, Peeter Klaassen, Jaan Vunk, Eimar Lelov, Toomas Rähmonen, Ene Viigimäe, Raivo Kukk, Tiina Meriküla, Tõnu Alabert, Peep Uustal, Rein Vilmand, Rain Lelle, Piret Valkma, Raimond Pärn, Andres Mois, Harri Alliku, Raimo Timmer, Priit Ruut, Harri Lind, Tarmo Koikson, Jaan Stols.

Kahel valimisperioodil volikogu liikmeteks on 13: Malle Lindt, Reet Lippmaa, Laine Männiste, Väino Uudikas, Tatjana Lelov, Raivo Koikson, Jaak Isand, Endel Pajuva, Peeter Talts, Vello Tiidermann, Margus Uudikas, Öie Kukk, Egon Elstein.

Kolm valimisperioodi on volikogu liikmed olnud: Mihkel Järve, Villem Raidmets, Ülo Saar, Arvo Peetsalu, Uno Annus, Ants Lopsik.

Neljal perioodil on osalenud volikogu töös Eduard Jaansen, viiel perioodil Meelis Tomberg.

Kõigi taasisevumisajaga seaduse staatuse andmise ajal 1991. aastal.

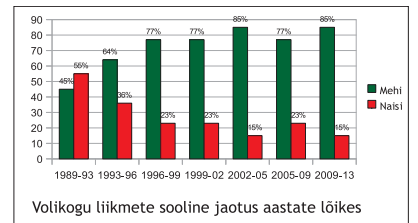
Volikogu liikme kõigi koosseisude keskmine vanus on 45,8 a. Volikogu kolmeteistkümmest liikmest on erinevatel perioodidel olnud keskmiselt 7 kõrgharidusega, 3 kesk- või keskeriharidusega ja 1 põhiharidusega, 10 volikogu liiget

13-st tegutseb ettevõtluse alal, 2 on riigi- või omavalitsusasutuste töötajad ja 1 on tööline. Keskmine sooline jaotus on olnud kõikide volikogude vältel 10 : 3 meeste kasuks (kolmeteistkümm-

nest volikogu liikmest on olnud keskmiselt 10 meest ja 3 naised).

Siinjuures väärib märkimist, et valimisliste vallaelanike hulgas on arvuline ülekaal naistel. Mõte valijale 2013. aasta KOV valimisteks - kas ei peaks volikogu meestebändi mõtlema ja otsus-

Volikogu liikme kõigi koosseisude keskmine vanus on 45,8 a. Volikogu kolmeteistkümmest liikmest on erinevatel perioodidel olnud keskmiselt 7 kõrgharidusega, 3 kesk- või keskeriharidusega ja 1 põhiharidusega, 10 volikogu liiget

Volikogu liikmete sooline jaotus aastate lõikes

13-st tegutseb ettevõtluse alal, 2 on riigi- või omavalitsusasutuste töötajad ja 1 on tööline. Keskmine sooline jaotus on olnud kõikide volikogude vältel 10 : 3 meeste kasuks (kolmeteistkümm-

tamise tasakaalustamiseks veidi rohkem naishääletage võrrestitama?

**Tiitu Kaasik, üks väheseid nais-
hääli volikogu meestebändis
alates 1991. aastast**

HEA SAUGA VALLA KODANIK!

24. oktoober on tähtpäev, mis tähistab Sauga valla juubelinäripäeva. Saame sel aastal 20 aastat vanaks. Õigupoolest on tegu Sauga valla uuestistumise tähistamisega, kuna esimest korda nägi meie vald ilmalvaigust 7. oktoobril 1938. aastal ning kestis kuni aastani 1950. Võrreldes esimesel Eesti ajal sündinud valda tänasega, on toimunud väga palju muutusi. Kasvõi valla piirid, mida erinevatel ajastutel on siin sinna liigutatud. Tolleaegne valla keskus koos vallamajaga asus praeguse Sauga kooli juures ning teadajate vältel olevat siis valla piir ulatunud mereni. Täna on valla keskus nihkunud Sauga alevikku ning vald ise ümbritseb Pärnu linna hobuserauana ümber Rääma raba. Kuna ajaloos on toimunud niivõrd palju muutusi, loemegi just seetõttu tänase Sauga valla sünniks 24. oktoobrit 1991, mil külanõukogus sai vald. Ehk siis on meie vald vaid paar kuud noorem kui taasisevunud Eesti riik.

Priit Ruut, Sauga vallavanem

1991. a lõpus oli Sauga valla 2089 elanikku, täna 4058. Kahekümne aastaga on rahvaarv pea kahekordistunud. Asjaolu, et oleme oma rahvastiku niivõrd jõudsalt kosunud, näitab, et sinne elukeskkond on soodne nii elamiseks kui ka laste kasvatamiseks. Linnalähedase vallana on meil heaks arenguomad eeldused, mida oleks

ka patt ära kasutamata jätta. Just asjaolu, et meie iive on üks vähestest positiivsetest ning sündimus üks suuremaid Pärnumaa valdade hulgas annab eelduse jätkuvaks jõudsaks arenemiseks. Suhteliselt noor elanikkond, kelle keskmine vanus on 36 aastat, vaid

kinnitab seda. Noor elanikkond, palju lapsi, ja üsnagi kiire rahvastiku juurdekasv on esitanud omavalitsusele üleskuse püsida oma teenuste pakumisel jätkuvalt ajakohasena. Selle koha pealt on viimaste aastate suurimate tulemustena ette näidata Jäneseelja lasteaia laiendus, Sauga aleviku renoveeritud noortekeskus ning vastvalminud lasteaed vanemlaste lasteaias. Paraku ei ole see veel lahendanud meie vajadusi lastele ja noortele pakutavate teenuste järele ning töö sellel valdkonnas jätkub. Ühtlasi ei saa me ka unustada eakamaid, kellele omavalitsus samuti teenuseid pakub ning kus jätkuvalt üritame end poold pakutavat paremaks muuta.

Kokkuvõtvat võib öelda, et Sauga valla on oma esimese kahekümne aasta jooksul läinud üsnagi hästi. See, kui hästi läheb edaspidi, sõltub juba meist endast, kuid pingutame ju kõik just parema hõlme nimel.

Palju õnne juubeliks, hea Sauga valla kodanik!

VOLIKOGU ISTUNGIL

22. septembril

• Muudeti vallavolikogu 27. aprilli 2007 määrust nr 16 "Teenistujate koosseisu, palgamäärade ja palgatingimuste kinnitamine" kahe muudatusega: 1) kaotati abivallavanema ametikoht ja muudeti see ehitusnõunik omaks samade tööülesannetega; 2) jäeti koosseisust välja (vallamaja) koristaja, kuna vallamaja koristab pikka aega koristusfirma.

• Lõpetati Sepa ja Pulli-Jaani III kinnistute detailplaneeringu menetlus maomaniku JMB Investeeringute AS juhatuse liikme J. Mõisa avalduse alusel, detailplaneeringu menetlemisel mingeid toiminguid alustatud ei ole.

• Kooskõlastatult Aadressandmete Büroo ja omanikuga otsustati anda Urge külas asuvale

Põlendiku ja Künnoja detailplaneeringu alale tekkinud tänavatele järgmised nimed: Luitte tee, Lageda tee, Leete tee, Voore tee, Voore põik, Luha tee.

• Kinnitati Sauga valla 2011. aasta I lisaelarve summas 63943 eurot.

Infopunktidena räägiti valla üldplaneeringust, Maavalitsuse algatatud järelevalvest volikogu 26.01.2007. a otsuse nr 23 üle, maa ostmisest Pulli raudteepauste parkla jaoks Urge külas, lasteaiakohtade vähesusest, volikogu otsustest, mis on kohustusel kaevatud.

Volikogu istungi protokoll, otsuste ja määrustega on võimalik lähemalt tutvuda Sauga vallamajas, Sauga ja Urge raamatukogus ning Sauga valla kodulehel www.sauga.ee (dokumendiregister).

VALLAVALITSUSES OTSUSTATI

septembrikuul

• tunnustada Sauga valla haridustöötajateks 2011. aastal Sauga Põhikooli õpetaja Tiina Männik, Jännesselja Lasteaia õpetaja Leelo Luts ja Tammiste Lasteaia direktor Daily Harjaks. Neid tunnustati tänukirja ja rahalise preemiaga 130 eurot

• anda kirjalik nõusolek Eametsa külas Sauga Aed 37 kinnistul väikeehitise ja Farmer 25 kinnistul puukuuri püstitamiseks

• anda ehitusluba Urge Restauraerimiskoda OÜ-le ehitise rekonstrueerimiseks Urge külas Enda II kinnistul

• anda kasutuslood: AS Sauga Varahaldusele Tammiste külas Pärnu-Tammiste magistraalveetorstuiku kasutuselevõtmiseks, Rütavere külas Kallaku kinnistul üksikelamule ja Kilksama külas Kilksama alajaama fiider F3 pingeparandusele

• anda üksikpuude raiumiseks luba Tammiste külas Tareke 4 kinnistul 1 kuuse, Koit 26 kinnistul 3 männi, Piibehele tn 4 kinnistul 2 männi, Tamme-kaare tee 4 kinnistul 3 kase ja Sauga alevikus Jännesselja tn 10 ja selle naabruses 6 pärna ja 1 toominga raiumiseks

• rahuldada 6 jäätmeveoga seotud avaldust

• nõustuda välisõhu saasteloa andmisega Purutuli OÜ-le

• muuta katastriüksuste lähi-aadressid aiandusühistute territooriumil ja määrata uued lähi-aadressid liikluspinnal (tee või tänav) järgi. Muudeti Kilksama külas aiandusühistute Nõmme, Haavik, Tiglits, Kaasik, Vana-Männiku ja Eametsa külas aiandusühistu Farmer aadressid. Tammiste külas muudeti Uuemetsa Tänav katastriüksuse nimi Pääsusilma tänavaks

• lähendada vallavanem Priit Ruut Pärnu Maaavalitsuse Arengu- ja planeerimisosakonna, Pärnu linna ja linna lähitümbruse valdade ühiselt korraldatavale 3-päevasele planeerimisalasele õppereisile Sauga

• maksta mittetulundus- tegevuse toetust: Merle Mor-

rissonile 200 eurot osalemiseks veteranide maailmaregatil Poolas, 300 eurot toetamaks Pärnu Spordikoolis õppivale jalgretakoolis Eesti meistritele jalgrattasportlase Siim Saavikule jalgratta ostmist ja 260 eurot Naisteklubi "Helle" huvi- ja seltsitegevuse jätkamiseks 1. oktoobri 2012

• maksta ajavahemikul 14. märtsist kuni 21. septembrini sünni registreerinud 27 lapse vanematele sünnitoetust kokku 3936 eurot

• maksta 64 euro suurust nn „Ranitsatoetust“ 4-le I klassi mineva lapse vanemale

• maksta 128 euro suurust 2-aastase lapse toetust 7-le perele

• maksta 3-le eakale vallaelanikule sünnipäevatoetust a 64 eurot

• maksta 26-le puudega inimesele täiendavalt sotsiaaltoetust kokku 1200,64 eurot

• maksta toimetulekutoetust 15-le taotlejale kokku 1526,28 eurot

• maksta 12-le abivajajale toetust kokku 571 eurot

• tasuda sel õppeaastal valla- eelarvest kehtiva määruse alusel nelja ja enamalapseliste perede lasteaias ja koolis käivate laste toiduraha kokku 5 pere 12 lapse eest

• 2 toimetulekuraskustes pere toetamiseks tasuda vallaelarvest 2 lapse pikapäevarahma toiduraha

• maksta 64 euro suurust matu- setoetust neljale taotlejale

• lõpetada hooldajatoetuse maksimine seoses hooldatava surmaga

• tasuda vallaelarvest lapse- hoitenuusel käiva lapse osalustasu 66% ulatuses lapse- hoitenuuse kohatasust käes- oleva aasta lõpuni

• eelarvehendite piiratud tõttu mitte rahuldada taotlust, mille sooviti toetust vanitoo renoveerimiseks

• sõlmida leping 15. juunini 2012 erivajadustega lapsele tugi- isikuteenuse osutamiseks mahus 40 tundi kuus ja teine leping puudega lapse tugiisikuteenuse vajaduse hindamiseks

Vallavalitsused 20 aasta jooksul

Sauga vallavalitsuse liikmed on läbi aegade olnud:

Margus Murulauk (vallavanem), Valentina Jaansen (2 korral vallasekretärina ja 2 korral sotsiaalnoönikuna), Villem Raidmets (vallavanem), Heino Andla (asevallavanem), Sirje Männa (vallasekretär), Endel Laur (maakorraldaja), Rein Jõulu (M/E Astor juhataja), Ants Lopsik (konstaabel), Vello Tiidermann (vallavanem), Ülle Mäetalu (pearaamatupidaja), Jaak Isand, Mee- lis Tomberg (vallavanem), Mati Leht (maanõunik), Uno Annus, Harri Aas (abivallavanem), Jüri Puust (majandusnoönik), Ave Grenberg (humanitaarnoönik).

Ühel korral on vallavalitsuse liikmeteks olnud: Ants Lopsik, Margus Murulauk, Rein Jõulu, Heino Andla, Uno Annus, Mee- lis Tomberg, Lembit Rebane, Priit

Ruut ja Ave Grenberg; **kahel korral** Endel Laur, Jüri Puust, Jaak Isand; **kolmel korral** Sirje Männa; **neljal korral** Villem Raidmets ja Valentina Jaansen. **Viis korda** või rohkem on vallavalitsuse koosseisu kuulunud Harri Aas, Mati Leht, Vello Tiidermann, Anne Annus ja Ülle Mäetalu.

Vallavanemad läbi aegade:

Margus Murulauk: oktoober 1991 - oktoober 1992;

Villem Raidmets: oktoober 1992 - juuni 1994;

Vello Tiidermann: juuli 1994 - veebruar 2003;

Meeelis Tomberg: veebruar 2003 - oktoober 2005;

Lembit Rebane: november 2005 - august 2007;

Vello Tiidermann: august 2007 - august 2011;

Priit Ruut: alates september 2011.

Muutused Kilksama ja Eametsa küla lähiaadressid

Mati Leht, maanõunik

Sauga vallas on muudetud lähi-aadressid Kilksama külas aiandusühistute Nõmme, Haavik, Kaasik, Tiglits ja Männik ning Eametsa külas aiandusühistu Farmer piirkonnas. Kõigile aadressimuudatusega seotud kinnistute omanikele on Sauga Vallavalitsus saatnud väljastusteatega kirja aadressil, mille inimene on registreerinud oma elukohana Eesti Rahvastikuregistris. Kuna osa saadetud kirju on Sauga Vallavalitsusele tagastatud – st ei ole aadressaadini jõudnud, palume omanikke, kes pole mingil põhjusel kirja saanud, võtta ühendust Sauga Vallavalitsuse tehnilise sekretäri telefonil 442 0711. Aadressimuudatusega seotud informatsiooni leiab ka Sauga valla kodulehel aadressil www.sauga.ee. Paralleelselt kinnistute omanikega on Sauga Vallavalitsus aadressimuudatustest informeerinud Maa-ameti Pärnu Maakatastrit, Eesti Energia AS-i, Elion Ettevõtted AS-i, AS-i Eesti Post, Ragn-Sells AS-i, Lääne-Eesti Päästekeskust, Lääne-Prefektuuri ja Pärnu Maakohutu registria- konda. Selles loetelus puuduvad kindlasti paljud ettevõtted ja organisatsioonid, mistõttu soovitame inimestel lepinguliste teenusepakkujatega ise ühendust võtta veendumaks, et aadressid oleksid õiged.

Uued tänavasildid on valla eelarvehenditega juba paigaldatud, omanike kohustuseks jääb uute majanumbrite hankimine ja paigaldamine. Üheks võimalikuks kohaks Pärnu linnas, kust majanumbrit saab tellida, on Kakuami 1 asuv AS Teede REV-2 (tel 442 0029; 533 27667).

Numbrimärk peaks olema mõõ- dus 18x18 cm ning pruuni kirjaga valgel põhjal.

Kodanike suhtlus vallavalitsusega on aastate jooksul lihtsustunud

Teinud vallavalitsuse tehnilise sekretäri tööd peaaegu valla algusaastast alates, on Ruth Kaljakiniil hea ülevaade, kuidas infotehnoloogia areng on kaasajastanud asjaajamist:

"Kõige olulisema muutuse dokumendi- ja kirjavahetuse alal on toonud 7 aastat tagasi, s.o 2004. aastal toimunud üleminek elektroonisele esitusviisile, kui hakati kasutama dokumendihaldus- tarkvara Amphora. Praegu saab iga inimene kodust välja tulemata oma arvuti taga saata kõikisugu avaldusi-taotlusi, vaadata-lugeda kirjavahetuse, volikogu otsuseid, vallavalitsuse korraldusi, istun- gite protokolle nii oma valla kui suvalise Eestimaa valla või linna kohta.

Enne 2004. a registreeriti kogu vallavalitsuse kirjavahetus kä- sitsi registreerimisraamatus. Kirja otsimine oli aeganõudev, läbi tuluti lapata vähemalt kaks kausa:

kõigepealt registreerimisraamat, mis näitas kirja asukohta ehk mil- lise ametniku millises kaustas see asub, ja seejärel minna õige kausta juurde ning lehitseta seda kuni otsitav kiiri leitud.

2004. aastal loodi ka valla koduleht (www.sauga.ee), mis algusaas- tal sisaldas vähem informatsiooni, aga võimaluste kasvades ning seadusest tulenevate nõuete tõttu on koduleht pidevalt paremaks ja mahukamaks muutunud.

Oluliselt on tööd muutnud ka digitaalselt allkirjastatud dokum- mentidega ümberkäimine. Kui digitaallkirja mõiste 2000. aastate alguses tekkis, kujutas see endast suurt arusaamatust. Praegu on see omaseks ja kättesaa- davaks saanud lisaks ametnikele ka paljudele tavakodanikele oma kiiruse ja mugavuse tõttu. Iga inimene saab kodus oma arvuti tagant saata allkirjastatud aval- duse, milleks varem pidi koha- peale tulema."

Politseiteated

Ajavahemikul 21.08.2011- 21.09.2011 Lääne-Prefektuuri Pärnu politseijaoskonnas registreeritud süüteoatead, mille toimumiskohaks on Sauga vald:

Ajavahemikul 10. september kuni 11. september varastati Tammiste külas sünnipäevapeo käigus sünnipäevalapse kingit- tud raha.

Ajavahemikul 11. september kuni 17. september varastati Nurme külas muruniiduk MTD ja roholõikur Oleo – Mac Sparta 26.

Ajavahemikul 13 september kuni 14. september varastati Urge külas mootorsaag Jon- sered, mullafrees Husqvarna, võsaloikur Husqvarna, vibro- pump Rucheek, 100 meetrit pikendusjuhett, 40 kg mett ja 30 kg suhkrut.

Ajavahemikul 28. september kella 13.00 ja 15.00 vahelisel ajal varastati, Tammiste kaupluses kodanikule kuulunud rahakott, milles oli 60 eurot sularaha, samuti pensionipilet ja Pärnu lin- naliini tasuta sõidu pilet.

Joobes juht

2. septembril kella 14.21 ajal juhtis 55-aastane meesterahvas Pärnumaal Tallinn-Pärnu-ikla mnt 123,5 km-l motorollerit alkoholijoobe seisundis. Välja- hingatavas õhus mõõdeti juhil alkoholi 1,02 mg/l. Juhi suhtes alustati kriminaalmenetlust.

MEELDETULETUSEKS LIIKLEJALE

Ergo Pihlak, ülemkonstaabel

Kätte on jõudnud sügis. Öh- tud lähivad päev-päevalt pime- damaks ja ilm muutub külme- maks. Ei ole enam kaugel aeg, millal võib ootamatult tekkida sõiduteele must jää, seega tu- leb tähelepanu pöörata moo- torõiduki tehnoosundile. Krii- tilise pilguga tuleb üle vaadata rehvid ning vanad ja kulunud välja vahetada. Liigeldes maan- teel, asulas, eeskätt just pimedal ajal, soovitan autojuhite tähe- lepanu tõmbamiseks kasutada erksamates toonides riietust. Kindlasti peab kandma helkurit nõuetekohaselt. See peab olema kinnitatud nõõri otsa, vabalt langev umbes põlvede kõrgusel, olema puhas ning autojuhile nähtav.

Naastrehve võib reeglina ka- sutada 15. oktoobrist kuni 31. märtsini, erandina 1. oktoobrist kuni 30. aprillini. Kohustuslik on kasutada talverehve 1. det- sembrist kuni 1. märtsini.

Rehvi mustrit jääksügavus sõi- dauatol peab olema vähemalt:

Suvehvihl ≥ 1,0 mm;

Talverehvil ≥ 3,0 mm

VALLAVALITSUS ON AVATUD

E 8.00 - 17.30

T 8.00 - 17.00

K 8.00 - 17.00

N 8.00 - 18.30

R 8.00 - 13.00

Lõuna E - N 13.00 - 14.00

Kodanike vastuvõtt:

esmaspäeviti kell 9.00 - 13.00

ja 14.00 - 17.30

neljapäeviti kell 14.00 - 18.30

JÄNESSELJA LASTEAIJA PARKLAS VALMIS LIKLUSVÄLJAK

Jänesselja Lasteaia parklas valmis septembrikuu viimasel päeval liikumiskasvatuse õpeväljak, mis teostus Statoil Eesti AS, Maanteeamet ja Liiklusohutuskeskuse OÜ koostöös.

Rõõmsates toonides jooned ja värvilaigud pakuvad rohkelt võimalusi erinevate liikumismängude läbiviimiseks, liiklusr ajal saavad mänguhoos selgemaks erinevate märkide, teekattemärgistuste ja liiklusreguleerija märguannete tähendused. Jalgrattasõidu õppi-

miseks kasutatavad elemendid on valitud lihtsad, kuid samas järgides jalgratturi sõidueksami jaoks väljatöötatud praktilise sõiduraja nõudeid. Õpeväljaku kasutamise meetodika on välja töötanud Urve Sellenberg.

Tänu vallavalitsuse sihtfinantseeringule on lasteaia õuealal uuemas ka endine liiklusväljak, mis tulevikus võiks kujuneda liiklusr ajaks, kus laps saab teadmised nii jalgrattaraja, ülekäigukoha kui ka koonitee tähendusest ja tähistest.

14. oktoobril tähistati Sauga noortekeskuse saalis eakate päeva. Üritusel oli 69 osavõtjat, kutsutud olid ka töövõimetuspensionärid ja hooldajad. Jänesselja Lasteaia laululapsede õpetaja Nelli Vadami juhendamisel ja Sauga õpetajate ansambel Nõianeitsid Marge Lumisalu juhendamisel andsid üritusele sära ja meeleolu. Arst Janno Atna kõneles traumadest ja kuidas neid vältida. Huvi arsti ettekande vastu oli suur, avaldati soovi taotlusi loenguid ka edaspidi kuulata.

Kakskümmend aastat valla sporti

Valla spordiajaloo on 20 aastat möödunud kui linnulennul, mil valatud higipisaraid ja kogatud võiduküllaseid rõõmuhetki.

Inimloomusele on tavaks pista oma nina igale poole, sportlasele on kombeks jalg stardijoonel vedada, istmik rattale istutada või palli põrgatama minna. Nii ka Sauga vallas, kus läbi aastate on saavutatud nii mõndagi. Pikki aastaid on Sauga vald esindatud Vabariigi talimängudel males, kabes on kahel korral saavutatud III koht. Sauga valla teatenaiskond on saavutanud Käärikul suusatamises III koha. Hakka- jaid vallasportlasi võib kohata ka vabariiklikel suvemängudel nii võrkpallis, kergejõustikus kui orienteerumises. 2007. aastal XII Maaspordimängudel Valgas noppisid võrkpallimehed III koha. Olenemata suvest või talvest kohtab ikka ja jälle kohalikke sportlasi maakondlike mängude erinevatel aladel, kus pea igal aastal ikka kolme parema sekka jõutakse. Sauga valla populaarseimaks spordialaks on kujunenud võrkpall. Igal aastal pakuvad valla võrkpallurid konkurentsi ka Pärnumaa meistrivõistlustel võrkpallis, kus mehi on korduvalt kroonitud maakonna meistriteks.

Lastel ja peredel on Sauga valla spordiloos olnud väga tähtis koht. 1995. aastal pandi alus valla laste suvistele laagritele, mis tänaseks on läbinud suuri muudatusi, kuid endiselt hõlmavad endas sportlike alasi ja mängu. Vastlapäevast on kujunenud lustlik perepäev, mille korraldamisel on abiks olnud Sauga Lions Club ja mitmed vallaasutused. 10. aastat järjest, võistlevad noored kompleksvõistluse erinevatel aladel, mis peädib

Käesolevat hooaega alustasid valla usinamad sportlased kanuumatkaga Võlla raba laugastel

lastekaitsepäevale pühendatud spordipäevaga. Nii füüsilist kui ka vaimset vormi käiakse proovile panemas ka erinevatel sõprusturniiridel ja -mängudel. Traditsiooniks on saanud aastaringi kestvad Sauga valla külad mängud, kus võisteldakse 20 spordialal. Parimat küla auhinatakse pidulikult valla suvepäeval. Et jõud ei raueks ja vaim ei nüristuks, alustatakse valla spordiaastat põneva motivatsiooniüritusega, kus on valla aktiivseid sportlasi õpetatud golfi mängima, GPS-i abiga orienteeruma, viidud metsa pödrajahile ja kanuutama jõe ja rabavettes.

Sporditöö spetsialist Tiiu Alliksalu tänab kõiki aktiivseid sportlasi ja abistavaid käsi ning koostööpartnereid: „Just teie abiga on aset leidnud sündmused, mida ikka ja jälle on hea meenutada. Kohtumiseni spordiradadel!“

TEATED

SAUGA AVATUD NOORTEKESKUS KUULUTAB VÄLJA KONKURSI ADMINISTRAATOR-PERENAISE AMETIKOHA TÄITMISEKS.

Kandidaatidel palume saata soovivaldus, vähemalt kesk- või keskeriharidust tõendava dokumendi koopia ja CV e-posti aadressil noortekeskus@sauga.ee või aadressil Pöösalinu 2, Sauga alevik, 85008 Pärnumaa hiljemalt 4. novembriks 2011. Lisainfo e-posti teel noortekeskus@sauga.ee või telefonil 5695 1200.

Alates novembrist on URGE VABAAJAKESKUS avatud kolmapäeviti kell 13.00 - 18.00 ja reedeti kell 15.00 - 20.00. Lisainfo keskuses toimuva kohta leiate veebilehelt www.sauga.ee, kirjutades aadressile noortekeskus@sauga.ee või helistades numbritele 446 3137 või 5695 1200.

Teisipäeval, 15. novembril kell 17.30 Urge raamatukogus Tartu maakunsti Merike Lätte maalinaiduse avamine. Maale on võimalik pärast näituse lõppu detsembrikuus ka osta.

Urge Naisseltsi kokkusaamine 15. novembril kell 17.00

AKTIIVNE NOOR!
Võta kokku sõbrad ja mõtle, kuidas saaksid kodukandi elu paremaks muuta!

Noortalgatuse Fond (NAF) jagab headele ideele toetusi. Mõtle idee korraldust läbi ja täida vorm, kuhu paned kirja oma idee, kuidas see kogukonna arengule kaasa aitab, ning elarve ehk kui palju on vaja raha idee teostamiseks. Rohkem infot ja vormi leiad: www.ank.ee; www.sauga.ee. Abi ja nõu saab Sauga noortekeskuses Ivikalt (noortekeskus@sauga.ee). Saada e-kiri (pealkirjaga „NAF“) või tule ise ja küsi lisainfo kohapeal.

Kuidas on aegade jooksul tehtud vallalehte Sauga Sõnumid

Tiiu Kaasik, Sauga Sõnumite toimetaja 1994 - 1996

Lugeja hoiab praegu käes 140. Sauga Sõnumite numbrit. Onne seen on see vallaelanik, kellel on koduses arhiivis need kõik säilinud. Enne valla 20. aastapäeva oli üllatuseks, et ainus koht, kust oli võimalik saada olulist teavet Sauga valla elust-olust, oli valla ajaleht.

Esimene lehenumber ilmus 1994. aasta mais (võimalik näha valla aastapäevale pühendatud näitusel - toim), väljaandjaks oli Sauga Vallavalitsus ning selle numbril ilmunumist toetas Sauga Lions Club.

Ajalehe väljaandmise mõtte algatusgruppi kuulus ka teenakas Pärnu Ülejäo Gümnaasiumi eesti keele õpetaja Mari Raidmets. Lehte Sauga Sõnumid anti välja ühiskondlikel alustel, vastutav toimetaja voli nende ridade autor ning tehniline toetaja, trükkija ja kujundaja valla tehniline sekretär Ruth Kaljakin. Materjali kogumine lehe jaoks oli küllaltki vaevanõudev, enamasti tulid lood käsikirjas (pastapliiatsiga paberile kirjutatud). Neid tuli keeleliselt redigeerida ja arvutisse trükkida. Valminud ajalehe makett paljudi valla paljundusmasinal. Numbril hinnaks oli 2 krooni, seda müüdi kohalikes kauplustes ja vallamajas. Ajalehe tiraaž

sõltus selle müügist, tavaliselt oli see 100- 200 eksemplari. Lehetegemine sõltus suuresti info edastamise vajadusest, plaanitud oli välja anda üks number iga kahe kuu järel. Esialgsel kujul anti ajalehte Sauga Sõnumid välja kuni 1996. a oktoobrikuuni - kokku 16 numbrit. Oktoobris 1996 ilmus selle etapi viimase numbrina valimiste erinumber, mis turvastas volikogu liikmekandidaate 1996. a volikogu valimistel. Vastvalitud uue volikogu enamus pidas infolehe tegemist valla jaoks liialt tülikaks ja kulukaks ning selle väljaandmine lõpetati.

Volikogu järgmine, 1999. a koosseis otsustas, et on vajalik ja võimalik vallaelanikele lehe kaudu teavet jagada ning alates 2001. aasta jaanuarist alustati uuesti vallalehe väljaandmist, mida sai nüüd lisaks kohalikest müügi-punktidest ostmisele ka tellida. Suurenes ka ajalehe tiraaž, u 500 eksemplari (alates käesolevast numbrist tiraaž 2148 eksemplari - toim), leht hakkas ilmuma kord kuus ja väljaandjaks ning toimetajaks said ajakirjanikud Kalurilehe toimetusest. See muutis oluliselt nii ajalehe sisu kui ka trükkivali-teeti. Ka teemade käsitlus sai ajakirjanike abiga mitmekesisemaks.

Miinuspooleks oli vast see, et lehe toimetajad ei olnud ise piisavalt kursis valla eluga ja see raskendas materjali kogumist ajalehe jaoks.

2003. aastal valitud volikogu võttis vastu otsuse, et kohalikkudele kajastava info peaksid vallaelanikud saama tasuta ja nii töö postiljon iga majapidamise postkasti kord kuus valla ajalehe. 2004. aasta algusest hakkas lehte toimetama vastloodud ametiko-hale võetud valla haridusnõunik Vaike Kukk (tehniline teostus AS Pajo) ja järgmisest aastast läks ajalehe tehniline teostus ja trükkimine trükikotta Kaks & Pool. Alates 2006. a jaanurikuust, mil Vaike Kukk ametis lahkus, kuni märtsikuuni toimetab lehte Andra Huusi. 2006. a aprillist kuni 2007. a maikuuni oli ajalehe toimetaja Enn Kaljo (tehniline teostus AS Indiest), seejärel kuni novembrinumbri oli toimetajaks uuesti Andra Huusi (tehniline teostus Kalurileht).

Nelja aasta jooksul vahetusid ajalehetoimetajad neljal korral ja ka lehe väljaandmisel kasutati nelja trükikoja teenuseid - nii oli muudlik ka ajalehe nägu ja sisu.

2007. a novembris võtsid valla humanitaarnõunik Ave Grenberg ja Sauga raamatukogu juhataja

Piia Salundi valla ajalehe toimetamise ja kujundamise enda olule ja on sellega tubli toime tulnud tänaseni (juba 4 aastat!). Kasuks tuleb siin asjaolu, et vallaasutuste töötajana on Ave ja Piia kursis sündmustega vallas ja saavad samas ka tagasisidet lehematerjalide kohta. Lisaks vallaasutuste poolt saadatud kaastöödele kasutatavad lehetegijad ka linnistatud intervjuude vormi ja tegutsevad vajadusel ka fotograafina. Samuti on toimetuse ülesandeks keeleline korrektuur ja ajalehe kujundamine. Kui lehenumber valmis, saadetakse see trükikotta Hansaprint. Lehe toimetamine pole käkitegu ja toimetajate tih vahetumine eelmistel perioodidel annab märku pingelisest tööst selle kallal. Teadaolevalt kipuvad viimased päevad enne ajalehe ilmumistähtaega lehetegijatele lühikeseks jääma (sageli hilinevad ka saadatud kaastööd) ja töö lehel kallaib viimastel päevadel ööpäevaringelt. Toimetajad Ave ja Piia on teinud oma ajakirjaniku keerukat tööd tubliski: ajaleht on muutunud järjest sisukamaks ja kujunduslikult professionaalsemaks. Edu ja jõudu leheneegritele valla oluliste sündmuste jäädvustamisel!

Lusikapeol võõrustati noorimaid vallakodanikke

Esmakordselt peeti valla lusikapidu Sauga renoveeritud noortekeskuses. 23. septembriks oli peole kutsutud 28 last koos vanematega, nende hulgas ka vallavanem oma pisitütrega. Lastest 18 olid poisid, Urge-Tammiste poolt oli 28-st lapsest 9 ja Sauga-Kilksama poolt 19. Pidulisi tervitasid Jänesselja lasteaia laulumudilased Nelli Vadami juhendamisel.

Foto: Viktoria Reiman

FAASINIHE ELEKTRITÖÖD

Ehitamine
Renoveerimine
Korrastamine
Hooldamine
Käidu korraldamine
Nõustamine

Tel: 53 406 180
info@faasinihe.ee
www.faasinihe.ee

TEATED

Teen masintikandeid.
Telefon 5667 8305

Vabastava tantsu ehk Viie Rütmi Tantsu grupp ootab enda sekka 4-5 uut naist või meest, kes soovivad endale selle tantsimisviisiga vaimset ja füüsilist kasu tuua. Tantsitakse igal teisipäeval algusega kell 18.30. Info nelli@janesselja.ee või 5690 5853

Sauga Sõnumid

Väljaandja
Sauga Vallavalitsus
Aadress Selja tee 1a, Sauga
alevik, 85008 Pärnumaa
E-post sauga@sauga.ee
Toimetajad **Ave Grenberg**
Tel 442 0719, 514 7863

E-post ave@sauga.ee

Piia Salundi

Tel 443 1409

E-post sauga@pkr.ee

Külendus Piia Salundi

Trükk Hansaprint

Kaastöid ootame iga kuu viimaseks päevaks. Toimetusel on õigus vajadusel kaastöid lühendada ja redigeerida.

Õpetajate päeval tunnustati valla haridustöötajaid

Daily Harjaks
Tammiste Lasteaia direktor

Daily Harjaks on aktiivselt osalenud Tammiste Lasteaia kui Sauga valla uue haridus-asutuse käivitamises – kaasa rääkinud ehitusprotsessis ja riigihangetes, lasteaiale koolitusloa taotlemises, korraldanud lasteaia personali värbamise, rühmade komplekteerimise, asutuse dokumentatsiooni väljatöötamise, lapsevanematega suhtlemise ja nõustamise. Lasteaia töötajad leiavad, et Daily on loonud hästi toimiva meeskonna, kus iga töötaja teab oma kohustust ja töötab ühiselt väljatöötatud eesmärkide nimel. Kevadel läbiviidud Tammiste Lasteaia lapsevanemate rahuloluküsitluse tulemused näitasid Daily Harjaksit vastu suurt usaldust ja lugupidamist.

Daily on magistriskraad lastekaitstes ja sotsiaalpedagoogika erialal.

Daily on tegelema aktiivselt Kaitseleitud, olles Pärnu Ringkonna Sauga Kodutütarde rühma juht ja Naiskodukaitse liige.

Leelo Luts
Jänesselja Lasteaia õpetaja

Leelo Luts on olnud Sipsiku rühma õpetaja laste esimest lasteaia-aastatest alates. Ta on olnud väga pühendunud, ettevõtlik, piisavalt range, kuid samas sõbralik. Leelo on korraldanud rühmaga põnevaid teemapäevi ja -nädalaid, käinud matkamas ja Pärnus erinevates asutustes ekskursioonidel, avardades sel moel ka laste silmaringi, kujundades arutlusoskust ning võimaldades lastel erinevate olukordadega toimetulekut. Samuti on Leelo suutnud haarata lasteaia töösse ja tegemistesse ka lapsevanemad. Lisaks sellele on Leelo osalenud kohtunikuna valla laste spordipäevade korraldamisel ning osalenud valla sportlaste meeskonnas perekonnavoistlusel. Leelo õpib Tallinna Pedagoogilises Seminaris koolielse lasteasutuse õpetaja erialal kaugõppes. Leelo eestvedamisel algatati looduse õpperaja projekt „Jänesselja Lasteaia temaatiline õpperada – loodusobjektid (puud) rahvapärismuses“.

Tiina Männik
Sauga Põhikooli õpetaja

Tiina Männik töötab Sauga Põhikoolis muusikaõpetajana alates 2005. õppeaastast, samuti õpetab ta koolis inglise keelt. Ta on omandanud kasvatusteaduste magistri kraadi. Õpetaja Tiina on väga nõudlik ja samas saavutanud õpilastega hea kontakti. Ta on oma töös järjekindel ja osaleb õpilastega laulukonkurssidel.

Kuigi Tiina ei ole ise klassijuhataja, on ta alati valmis abistama klassijuhatajaid õppekäikudel ja ekskursioonidel. Tiina on osalenud aktiivselt õppekaavaarenduslikus töös ja kooli põhimääruse väljatöötamisel. Tiina on koolis õpilastele heaks eeskujuks ning suhtleb lastevanematega korrektselt. Ta on heaks ja vastutulelikuks kolleegiks kõikidele õpetajatele.

Tiina on järjepidevalt teinud õpilastega tähelepanuväärset tööd nii inglise keele kui ka muusikatundides. Ta on alati valmis osalema eeskava ettevalmistamisel kooli pidustus- teks.

ÕNNITLEME!

Harald Nugiseks	22.10.1921
Aleksandra Pulk	17.10.1924
Salme Peetsalu	09.10.1928
Georg Koplik	11.10.1928
Öie Kaasik	07.10.1931
Sinaida Noška	10.10.1931
Juta Hansalu	20.10.1931
Elvi Tahker	03.10.1932
Elga Tölp	05.10.1932
Aino Erend	13.10.1932
Arni Harjaks	18.10.1932
Lembit Vahapuu	24.10.1932
Endel Ulm	05.10.1933
Loreida Raadik	20.10.1933
Helju Pärn	05.10.1934
Veera Mõttus	11.10.1934
Maimu Viik	04.10.1935
Salme Ein	10.10.1935
Heino Lensment	14.10.1935
Lehte-Maie Vimberg	24.10.1936
Lis Lünekund	26.10.1936
Linda Uudikas	20.10.1937
Tiiu Öispuu	12.10.1940
Ange Lust	05.10.1941
Aleksander Müürisepp	22.10.1941
Larisa Nikolaeva	24.10.1941

Tervist, õnne, headust ja meelerahu kõikidele sünnipäevlastele soovivad Sauga Vallavalitsus ja Sauga Vallavolikogu

Palume kindlasti teatada, kui te ei soovi oma sünnipäeva äramärkimist Sauga Sõnumites!

VASTSÜNDINUD VALLAKODANIKUD

Kaisa-Triin Männik	31.08.2011
Andro-Armin Lilles	10.09.2011
Mirtel Saue	17.09.2011
Getly Kivisild	17.09.2011
Mirell Müller	23.09.2011
Marten Lelov	29.09.2011

Õnnitleme emasid-isisid!

Harald Nugiseks
Suur on olnud elupinge, siiski jäänud noorus hinge. Hästi käigu sinu käsi, askeldustes ära väsi!

Õnnitlevad Sauga Vallavolikogu ja Sauga Vallavalitsus

HEA SAUGA VALLA ELANIK!

Oled oodatud tähistama **VALLA 20. AASTAPÄEVA** 4. novembril kell 21.00 pubises Conzenhof. Tantsuks mängib kohalik ansambel „Hellstones“.

7. -18. novembril on Sauga noortekeskuses avatud näitus valla ajaloost. Näitust saab külastada esmaspäevast reedeni kell 13.00-18.00. Täiendav info tel 443 1409

MÄLESTUST MATTA EI SAA...

Tiiu Talumaa	04.06.1963 - 13.09.2011
Niina Jakovleva	18.01.1925 - 11.10.2011